

Sygn. akt III AUa 232/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Michalska

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

del. SSO Anna Rodak (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 października 2015 r. w Ł.

sprawy **J. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji J. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 18 grudnia 2014 r. sygn. akt VI U 1281/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 232/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił odwołanie J. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., z dnia 27 sierpnia 2014 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Powyższy wyrok został oparty na następujących ustaleniach faktycznych:

J. D., urodzony (...), w dniu 22 lipca 2014 r. złożył wniosek o emeryturę. Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił 25-letni okres składowy i nieskładkowy.

Ubezpieczony w okresie od 1 września 1978 r. do 31 grudnia 1998 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w C. z siedzibą w N.. Pracę rozpoczął na stanowisku młodszego specjalisty ds. skupu zwierząt. Do jego zakresu obowiązków należało jeżdżenie do skupu zwierząt, oględziny zwierząt, ocena czy są zdrowe i wybieranie ich do zakupu. Podróżował autobusami i pociągami. Pracę wykonywał od 7.00 rano do godzin wieczornych.

Od 1 sierpnia 1979 r. pracodawca powierzył wnioskodawcy stanowisko specjalisty ds. zakupu z dotychczasowym zakresem obowiązków. Od 1 stycznia 1981 r. odwołujący otrzymywał dodatek za prace niebezpieczne.

W trakcie zatrudnienia pracodawca zlecił ubezpieczonemu oprócz skupu zwierząt także ich transport. Odwołujący jeździł wówczas S. lub J. ciężarowym z doczepianą wagą. Na skupie zajmował się klasyfikacją zwierząt i załadunkiem.

Musiał wyjechać około godziny 2⁰⁰-3⁰⁰, aby dotrzeć na skup, dalej oceniał i wybierał zwierzęta. Załadunek polegał na tym, że musiał uwolnić zwierzęta z więzów i klatek oraz wprowadzić je na samochód. Po powrocie musiał rozładować samochód. Po drodze ubezpieczony często skupował zwierzęta od okolicznych rolników. Był narażony na choroby odzwierzęce, a także na agresywne zachowanie zwierząt.

Przedsiębiorstwo (...) zajmowało się także eksportem zwierząt. Wnioskodawca musiał wówczas wstać w nocy, napoić zwierzęta oraz przygotować do wyjazdu. Pełnił też funkcję konwojenta, jeśli transporty szły za granicę. Wówczas podróż odbywała się pociągiem. Odwołujący jechał w wydzielonej części wagonu i musiał opiekować się zwierzętami.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sad Okręgowy uznał, iż odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wskazał, iż możliwość uzyskania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewiduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440). Szczegółowe warunki, na jakich można otrzymać to świadczenie, zawarte są w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przepisy ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uznają pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Rozporządzenie zaś zawiera w formie załączników dwa wykazy rodzajów prac w szczególnych warunkach: wykaz A i B. W pierwszym z nich umieszczono prace m.in. w górnictwie, w energetyce, w hutnictwie i przemyśle metalowym, w chemii, w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w transporcie i łączności, w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym.

Zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej prawo do emerytury mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ust. 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnął: co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach, tj. 25 lat.

Powyższa emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, ewentualnie złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody Skarbu Państwa. Ze złożonych dokumentów w sposób jednoznaczny wynika, iż odwołujący w dniu 2.04.2014 r. ukończył 60 lat życia i nie przystąpił do OFE.

W świetle § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

W ocenie Sądu I instancji przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w C. z siedzibą w N., wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał

zatrudnienie w warunkach szczególnych, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Ze względu na wykonywaną pracę należało poszukiwać oceny zatrudnienia wnioskodawcy w Dziale X „ w rolnictwie i przemyśle rolno- spożywcym”, jednak nie ma tam prac związanych ze skupem zwierząt. Jedynie w Dziale X pod poz. 8 opisano prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt, ale takich wnioskodawca nie wykonywał. Ponadto J. D. nie wykazał, od kiedy pracował jako kierowca samochodu ciężarowego zgodnie z wykazem A Działem VIII poz. 2 tego rozporządzenia. Postępowanie dowodowe nie daje jednak podstaw do uznania, że pracę kierowcy samochodu ciężarowego wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W konkluzji Sąd uznał, iż odwołujący nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych i na podstawie art.477¹⁴ §1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony zarzucając naruszenie art. 233 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędne przyjęcie, że nie spełnił warunków do emerytury w obniżonym wieku, gdyż nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż od początku zatrudnienia, co wynika z list płac, otrzymywał dodatek nazwany albo dodatkiem szkodliwym, albo dodatkiem za prace niebezpieczne i Sąd I instancji winien wyjaśnić na podstawie jakich przepisów branżowych otrzymywał ten dodatek, aby móc ocenić czy praca jaką wykonywał była pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew wywodom apelacji, Sąd pierwszej instancji wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy i treści obowiązujących i powołanych w uzasadnieniu wyroku, przepisach prawa materialnego.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)** okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)** okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie zaś z treścią § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Pracą w warunkach szczególnych jest przy tym praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku A do rozporządzenia z 7.02.1983r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Przy rozważaniu charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie podkreślenia wymaga, że przepisy zawarte w rozporządzeniu, przynależne do systemu prawa ubezpieczeń społecznych, mają charakter bezwzględnie obowiązujący i muszą być wykładane zgodnie z celem instytucji emerytury w obniżonym wieku, która jest przywilejem

stanowiącym odstępstwo od ogólnych regulacji zawartych w przepisie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (patrz: SN wyrok z 6 marca 2007 roku, (...) 287/06). Przy czym we wskazanym rozporządzeniu znajduje się także § 2 ust. 1, zgodnie z którym okresami uprawniającymi do nabycia emerytury w obniżonym wieku są tylko takie okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w których praca ta jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Wskazany przepis należy rozumieć tak, że pracą w szczególnych warunkach jest jedynie praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli taka była norma czasu pracy dla danego stanowiska) z tym, że wskazanego charakteru pracy nie niweczą jedynie krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy wymuszone technologią pracy na danym stanowisku.

W odniesieniu do zarzutów apelacji w zakresie wadliwej oceny zebranego materiału dowodowego, Sąd Apelacyjny uznaje je za niezasadne. Sąd Okręgowy przeprowadził bardzo dokładne i wnikliwe postępowanie dowodowe, przeprowadzając dowody z zeznań wnioskodawcy oraz świadków, jak również ze złożonej dokumentacji i prawidłowo przyjął, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, iż wnioskodawca w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów cyt. wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w wymiarze co najmniej 15 lat. Nie można bowiem zaliczyć ubezpieczonemu jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w C.. Jak podniesiono wyżej prawo do emerytury w obniżonym wieku stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na uprawdopodobnieniu wykonywania pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz konieczne jest udowodnienie, a temu służą przede wszystkim dokumenty. Przy czym to na wnioskodawcy, zgodnie z regułami wynikającymi z art. 6 kc, spoczywał obowiązek udowodnienia, iż w spornym okresie wykonywał prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienioną w załączniku do powyższego rozporządzenia.

Z materiału sprawy wynika niewątpliwie, że wnioskodawca, od momentu, w którym pracodawca powierzył mu obok obowiązków specjalisty do spraw skupu, transport skupowanych zwierząt, wykonywał pracę, o której mowa w Wykazie A Dziale VIII poz. 2 stanowiącym załącznik do powyższego rozporządzenia tj. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, jednakże pracy tej nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Brak jest natomiast jakichkolwiek podstaw aby pozostałe prace wykonywane przez wnioskodawcę tj. oględziny zwierząt, ocena czy są zdrowe i wybieranie ich do zakupu, załadunek na samochód, sprowadzenie z samochodu, pojenie, karmienie, czy też eskortowanie ich w czasie przewozu, zostały zaliczone do prac wykonywanych w warunkach szczególnych, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Prawidłowo Sąd I instancji wskazał, iż z uwagi na charakter wykonywanej pracy, oceny zatrudnienia wnioskodawcy należało dokonać w oparciu o regulację zawartą w Dziale X Wykazu A tj. dziale dotyczącego prac „w rolnictwie i przemyśle rolno- spożywczym”. W dziale tym nie zamieszczono prac związanych ze skupem zwierząt. Jedynie pod poz. 8 opisano prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt, a tych wnioskodawca nie wykonywał.

Wskazać również należy, iż dla oceny charakteru pracy wnioskodawcy, pozostaje bez znaczenia okoliczność, iż w okresie spornego zatrudnienia otrzymywał dodatek za pracę „niebezpieczną”, czy też „szkodliwą”, skoro praca jaką wykonywał, nie jest wymieniona w omawianym powyżej Wykazie A, a tylko taka uprawnia do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym, o której mowa w art. 184 cytowanej powyżej ustawy.

W konsekwencji powyższego wobec niewykazania przez skarżącego, 15 lat pracy w warunkach szczególnych, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy nie naruszył przepisów prawa materialnego tj. art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.